

Ús Dantumadiel

Na de verkiezingen van 21 maart 2018 hebben de partijen Gemeentebelangen Dantumadiel, Sociaal Links en ChristenUnie elkaar gevonden om samen een coalitie te vormen. Als coalitie willen we de hoofdlijnen voor de komende raadsperiode aangeven in een akkoord:

- Een beknopt akkoord op hoofdlijnen, open voor inbreng uit alle fracties en ter verdere invulling in de programma's, met een open houding naar de gehele raad;
- Een akkoord waarmee we inwoners ruimte bieden zelf invulling te geven aan eigen leefomgeving als plus op een door de gemeentelijke overheid gewaarborgde basis;
- Een akkoord met als basis respect, vertrouwen, openheid en gelijkwaardigheid.

Omdat we als coalitie hier samen met de hele gemeenteraad invulling aan willen geven, spreken we van een bestuursakkoord.

Kern is dat we gaan voor een krachtige gemeente waarin inwoners centraal staan.

Sterke zelfstandige gemeente

In de afgelopen raadsperiode heeft de raad besloten dat Dantumadiel zelfstandig blijft. Juist in een periode dat er veel maatschappelijke beweging is, zoals op het gebied van participatie, het sociaal domein en de omgevingswet, wil de gemeente er zijn voor haar inwoners en ondernemers om samen de toekomst vorm te geven, dichtbij en benaderbaar.

Hierdoor is en blijft Dantumadiel een unieke gemeente:

- Zelfstandig. Dantumadiel blijft een krachtige, zelfstandige gemeente, met een eigen raad en een eigen college, waarvan de leden de belangen van de inwoners en ondernemers van Dantumadiel optimaal kunnen behartigen;
- Door samenwerking. Door samenwerking met de toekomstige gemeente Noardeast-Fryslân, in ANNO-verband en in provinciaal verband kunnen we de slagkracht van de regio maximaal benutten;
- Door de centrumregeling. Door de centrumregeling met Noardeast-Fryslân hebben we een krachtige professionele organisatie ter beschikking voor de uitvoering van het beleid dat we in Dantumadiel wensen;
- Door het benutten van de kennis en kracht uit de samenleving kunnen we verder komen en staan we samen sterker.

Deze periode gaan we als coalitie graag de uitdaging aan om te laten zien dat de gemaakte keuze de juiste geweest is. Dat de gemeente Dantumadiel een gemeente is *van en voor* haar inwoners, ondernemers, bedrijven en maatschappelijke partijen.

Daarom gaan wij voor een versterking van de zelfstandige positie van Dantumadiel. Daarbij zijn voor ons essentieel:

- Een sterke, slagvaardige gemeente, in dienst van inwoners en bedrijven;
- Krachtige dorpen met veel maatschappelijk initiatief;
- Zelfredzame inwoners, met meer zeggenschap over eigen (leef)omgeving;
- Florerende bedrijven als onmisbare bron van vitaliteit voor leefbaarheid in de dorpen.

Als gemeente stimuleren en faciliteren wij lokale initiatieven, zelfredzaamheid en innovaties. En daar waar nodig zijn we als gemeente vangnet voor mensen die het even moeilijk hebben en borgen we een afgesproken niveau van voorzieningen. We willen ons profileren als gemeente, ons op de kaart zetten en de belangen van inwoners, bedrijven en partners uit onze gemeente in ANNO-verband, in de provincie, landelijk, Europees en mondiaal uitdragen.

Inwoners centraal

In de laatste jaren hebben we als gemeente de slag gemaakt om inwoners centraal te stellen en niet de regels. Waar mogelijk willen we met inwoners in publiek gewenste ontwikkelingen mee bewegen, ook als wetten en regels deze in de weg lijken te staan, en flexibel inspelen op het benutten van lokale kennis en kracht. Dit willen we in de komende periode doorzetten en krachtig verder vorm geven.

Daarbij is nog steeds een omslag in denken nodig; binnen de organisatie, binnen het college en binnen de raad. Vertrouwen en loslaten, maar ook ondersteunen zijn daarbij kernwoorden.

Een organisatie die acteert vanuit het belang van de samenleving, meebeweegt met initiatieven en handelt vanuit kansen en mogelijkheden, doelgericht en oplossingsgericht werkt. Een college dat daarop stuurt, ruimte biedt aan de organisatie om met creatieve alternatieve oplossingen te komen waarbij kennis en expertise vanuit de samenleving wordt ingezet.

En een raad die vaker kaders aan het proces stelt en minder op de inhoud stuurt, om daarmee oplossingen die uit de samenleving komen ook te legitimeren.

Een gemeente die aanspreekbaar is op fouten en de kennis die daardoor wordt opgedaan inzet voor verbetering van de samenwerking met inwoners en bedrijven.

Dit doen wij vanuit de volgende uitgangspunten:

- Het belang van de inwoners staat voorop;
- We bieden ruimte aan inwoners, bedrijven en organisaties die maatschappelijk initiatief tonen;
- Raad, college en organisatie ontwikkelen ruimte voor inwoners als natuurlijke houding en weten initiatieven van inwoners flexibel, snel en krachtig te faciliteren. Daarbij stellen wij inwoners centraal, niet de regels en denken we vanuit mogelijkheden en oplossingen;
- Wij staan voor een gemeente waarin we omkijken naar elkaar, waarin iedereen meetelt, waarin niemand uitgesloten wordt en waarin maatschappelijke tweedeling bestreden wordt;
- Wij gaan voor een schone, duurzame gemeente die leefbaar is en blijft, ook voor toekomstige generaties;
- Wij zijn trots op onze gemeente, zetten ons in voor onze gemeente en gaan ervoor dat inwoners ook trots zijn op ons en onze gemeente.

Deze punten zijn voor ons de hoofdlijn met de uitgangspunten vertrouwen, respect, openheid en gelijkwaardigheid. Dat is waar wij voor gaan de komende raadsperiode, ook in onze contacten met raad, dorpen, inwoners, bedrijven en partners.

Samen zijn wij Dantumadiel; wij zijn trots op onze mooie en unieke gemeente, trots op onze inwoners, onze bedrijven, onze organisaties, ons gebied.

Samen vormen wij Dantumadiel en samen geven wij vorm aan de toekomst van Dantumadiel; **Ús** Dantumadiel!

Programma's

Zoals gezegd willen wij het akkoord niet dichttimmeren en hebben wij de hoofdlijnen aangegeven. Voor deze hoofdlijnen hebben wij van alle partijen input gekregen voor dit bestuursakkoord.

Als coalitie willen wij de raad ook ruimte geven om bij de behandeling van de programma's inbreng te hebben om de kaders te kunnen stellen voor het beleid.

Het onderwerp **Duurzaamheid** willen wij apart benadrukken. Dit loopt dwars door alle programma's heen. Wij willen graag één portefeuillehouder Duurzaamheid aanwijzen die grip houdt op alle onderwerpen die met Duurzaamheid samenhangen.

Per programma geven wij vervolgens aan welke hoofdlijn wij voorstaan:

❖ Inwoner en bestuur

In de visie is beschreven hoe wij in de samenleving willen staan en hoe wij de rol van de inwoners zien om samen Dantumadiel vorm te geven. Op het gebied van "Inwoner en bestuur" willen wij daarnaast aandacht geven aan de volgende punten:

- *Versteving van de zelfstandige positie van Dantumadiel:*
  - Een sterk en ondernemend college dat actief investeert in contact met inwoners, bedrijven en maatschappelijke partijen in de gemeente, vernieuwend en toekomstgericht;
  - Bekijken wat daarnaast nodig is om een verdere versteving van de zelfstandige positie vorm te geven. Daarbij kan worden gedacht aan eigen dorpencoördinatoren; beleidsstrategen; communicatiestrategen en beleidsexperts op het gebied van bedrijfsleven en bedrijvencontacten;
  - Sterke dorpen die zich kunnen profileren met een eigen identiteit.

- *Communicatie:*
  - Op eigen manier vanuit eigenheid communiceren over onze gemeente;
  - Inloopsprekuren voor colleges, gebiedsteams, wijkagenten, etc.;
  - Raadsvergaderingen en hoorzittingen in de dorpen houden;
  - Als college actief contacten met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties leggen;
  - Ons oor te luister leggen bij verenigingen, maatschappelijke instanties en mensen met een spilfunctie in de samenleving;
  - Sterke netwerken in de samenleving zoals verenigingen, kerken en voedselbanken benutten om zoveel mogelijk mensen te bereiken;;
  - Inzetten op digitale informatievoorziening, communicatie en dienstverlening;
  - Alle inwoners betrekken, ook mensen die minder kunnen meekomen (minder geletterd, minder digitaal onderlegd; dus naast extra ondersteuning (maatjes) ook actief betrekken);
  - Optimaliseren van de gemeentelijke loketfunctie.

- *Financiën en belastingen:*
  - Op zorgvuldige wijze komen tot gezond financieel beleid voor de langere termijn, waarbij gekeken wordt welke kengetallen, indicatoren en ratio's nodig zijn om helder overzicht te houden;
  - Rechtvaardige belastingen en transparante tarieven;
  - Onderzoek naar herziening van het vergunningstelsel en de methodiek achter de leges met als doel kosten (en daarmee leges) omlaag te brengen en de opbouw ervan inzichtelijk en begrijpelijk te maken.

- *Samenwerking in de regio:*
  - Investeren in en een actieve bijdrage leveren aan onze relaties, netwerken en samenwerkingsverbanden: ANNO en de nieuwe gemeente Noardeast-Fryslân. In de relatie met Noardeast-Fryslân: borgen van de kwaliteit van de dienstverlening en de Dantumadielse visie op de toekomst.

❖ **Samenleving**

- *Zondagsrust:*
  - Waarborgen en respecteren van de zondagsrust om diverse redenen:
    - o vanuit confessionele overwegingen;
    - o vanuit het perspectief van de kleine ondernemer;
    - o en vanuit de gedachte van het consuminderen.
- *Participatie:*
  - Als gemeentelijke overheid een basisvoorzieningenniveau vaststellen met de dorpen en dat op peil houden;
  - Participatie stimuleren, maar niet dwingend opleggen;
  - Samen met inwoners, ondernemers en dorpsbelangen mogelijkheden en initiatieven in dorpen oppakken en daarmee een plus mogelijk maken op het voorzieningenniveau, uitbreiden van het initiatievenfonds (dorpenfonds);
  - Bij initiatieven deze zo snel mogelijk faciliteren;
  - Bij voorzieningen ook de mogelijkheden voor een zwembad bekijken: is daar draagvlak voor, wat hebben we er voor over, wat zijn mogelijkheden op het gebied van financiering, welk particulier initiatief is mogelijk (haalbaarheids- en draagvlakonderzoek).
- *Sport:*
  - Stimuleren van sport, bewegen en gezondheid, van jong tot oud;
  - Stimuleren en ondersteunen van samenwerking van (sport)verenigingen om de krachten te bundelen tot sterke clusters in de dorpen.

❖ **Zorg en welzijn**

- *Sociaal domein:*
  - Geld voor het sociaal domein blijft binnen het sociaal domein. Pas wanneer er aanleiding is tot beleidswijziging zullen we daarmee naar de raad komen;
  - Evaluatie sociaal domein: breed oppakken en daarbij ook gebiedsteams meenemen (ook de grootte van de (gebieden van de) gebiedsteams);
  - Communicatie en bereikbaarheid, ook voor minder geletterden en ook voor mensen die minder digitaal onderlegd zijn;
  - Verbetering van de wettelijk verplichte onafhankelijke cliëntondersteuning.
- *Welzijn:*
  - Extra aandacht voor:
    - o Jongeren (o.a. jeugdraad) en de vaak vergeten groep 12-16 jarigen;
    - o Ouderen (bestrijding eenzaamheid), achterblijvers (o.a. door huisbezoeken van het gebiedsteam aan 70-plussers);
    - o Gezinnen;
    - o Minima;
    - o Misbruik van genotsmiddelen.

- **Onderwijs:**
  - Goede onderwijshuisvesting; een meerjarenplan om te komen tot moderne gebouwen met daarbij geclusterde voorzieningen, dit samen met dorpen bekijken en inspelen op kansen en mogelijkheden;
  - Inzetten op de doorgaande leerlijn;
  - Aanspreken op acceptatieplicht en zorgplicht, als gemeente faciliteren en oplossingen aandragen: schoolmaatschappelijk werk en inzet gebiedsteam;
  - Innovatie, talentontwikkeling en aansluiting van onderwijs op arbeidsmarkt door deelname in hierop gerichte projecten in ANNO-verband;
  - Vormgeven aan een inclusieve samenleving en inclusief onderwijs;
  - Aanpak achterstandenbeleid en inzet op ANNO-projecten op dat gebied;
  - Veiligheid en gezondheid: inzetten op preventie met betrekking tot alcohol- en drugsmisbruik, (seksueel) grensoverschrijdend gedrag en (cyber-)pesten;
  - Keuzevrijheid op basis van identiteit is uitgangspunt.

❖ **Werk, bedrijvigheid en recreatie**

- **Bedrijvigheid en bedrijfsterreinen:**
  - Actieve rol richting bedrijven: uitdragen dat gemeente Dantumadiel er is voor haar ondernemers, wil meedenken en ontwikkelingen wil faciliteren. Burgemeester en Wethouders en eigen beleidsexperts pakken dit zelf energiek op. Daarmee kunnen we vraaggericht nieuwe mogelijkheden voor bedrijventerreinen, passend bij aard en schaal van de dorpen, inventariseren en ontwikkelen;
  - Met provincie aan het werk om het convenant, dat niet gunstig uitpakt voor de gemeente, om te buigen of ongedaan te maken;
  - Bedrijven zoveel mogelijk in de dorpen behouden, met het oog op de leefbaarheid. Ook binnen de dorpen uitbreiding mogelijk maken als dit voor een bedrijf gewenst is.
- **Toekomstgerichte werkgelegenheid:**
  - Werken aan innovatie en duurzame werkgelegenheid door samenwerking Onderwijs Overheid Ondernemers (scholen – bedrijfsleven).
- **Recreatie**
  - Actieve inzet op recreatiemogelijkheden in de gemeente en stimuleren van initiatieven en projecten op dit gebied.

❖ **Wonen en omgeving**

- **Volkshuisvesting/ woningbouw:**
  - Ambitieuze oppakken van nieuwe vormen van vraaggerichte planontwikkeling en innovatieve kavelstrategie: flexibel en duurzaam maatwerk per dorp (zowel grote als kleine dorpen) met brede spreiding: in prijsklasse, voor starters, senioren, sociaal en privaat;
  - Zoeken naar extra mogelijkheden voor starters, senioren en mensen met een kleine beurs (erfpacht, stimuleren leningen voor levensloopbestendigheid en duurzaamheid, blijversleningen) met flexibiliteit en maatwerk per dorp;
  - Promotie levensloopbestendig wonen (om leegloop dorpen te voorkomen);
  - Aandacht voor betaalbaarheid sociale woningbouw:
    - Daarop aandringen bij woningbouwcorporatie Thús Wonen;
    - Openstaan voor alternatieven buiten corporatie om;

- Verrommeling en verpaupering in dorpen (huur- en koopwoningen en bedrijfsterreinen): belangrijk aandachtspunt dat we samen met Thús Wonen en gebiedsteams oppakken.
- *Omgevingswet:*
  - Koppeling van de domeinen veiligheid, fysiek en sociaal o.b.v. participatie;
  - Raad moet uitspreken dat inwoners aan zet zijn en daarmee de uitkomsten van de discussie legitimeren. Daarmee mandaat geven aan inwoners, dus ook de jeugd en jongeren;
  - Maatwerk: Per dorp samen met inwoners kijken naar noodzakelijke en gewenste voorzieningen (mogelijk in een nieuwe vorm) en hoe die in de lucht kunnen worden gehouden;
  - Aandacht voor harmonisatie van processen m.b.t. de omgevingswet in regionaal verband (ANNO-breed) met behoud van eigen identiteit.
- *Duurzaamheid:*
  - Brede inzet op duurzaamheid: inzetten op circulaire economie, besparing, biodiversiteit, klimaatadaptatie en duurzame energie;
  - Nieuwbouwplannen willen we gasloos aanleggen;
  - Biodiversiteit willen we stimuleren (maaibeeld, inzaaien bermranden en rotondes, meer diversiteit in agrarisch gebied);
  - Energie: Stimuleren kleinschalige initiatieven van onderop waar draagvlak voor is. Afstemmen in de regio op provinciale initiatieven en samenwerken met ondernemers. Voor een mega-effect heb je geen mega-turbines nodig.

❖ **Openbare ruimte**

- *Wegen en investeringen:*
  - Ontsluiting De Westereen: Komen tot een oplossing met zo breed mogelijk draagvlak in overleg met het dorp;
  - Samen met verenigingen voor dorpsbelangen:
    - Aanpak knelpunten onderliggend wegennet Centrale As;
    - Aanpak andere knelpunten;
    - Aanpak onveilige wegenstructuren;
    - Aansluitend op upgrading onderhoudsniveau daadwerkelijk oppakken verbeteringen;
  - Haadwei Damwâld: na een periode van gewenning een gedegen verkeerskundig onderzoek laten uitvoeren, met speciale aandacht voor kruisingen en fietsers en voetgangers op de rijbaan. Dit onderzoek zal worden uitgevoerd door een externe onafhankelijk expert op basis van een zorgvuldig geformuleerde onderzoeksopdracht;
  - Realiseren van een goede oplossing voor landbouwverkeer in en rondom Rinsumageast.

Portefeuilleverdeling

Programma	Thema	PH*
Ynwenner en Bestjoer	Bestuurlijke aangelegenheden/communicatie	KA
	Kabinet en representatie	KA
	Dienstverlening (DVO/Burgerzaken/KCC/Dorpsloket)	KA
	Personeelszaken	KA
	Vergunningverlening (APV)	KA
	Openbare orde en veiligheid / Rampenbestrijding	KA
	Toezicht en handhaving	KA
	Strategische beleidsvorming/Deregulering	KA
	Financiën, belastingen	RK
Mienskip	Participatie/Samenwerking ondernemers, inwoners en regio	KA
	Dorpencoördinatie	KA
	Sport	GW
	Cultuur	RK
Soarch en Wolwezen	WMO en WLD - Ouderenwerk - Mantelzorg	KW
	Armoedebeleid	GW
	Jeugdwet	GW
	Jongerenwerk	GW
	Onderwijs (zorg, achterstanden, talentontwikkeling, leven lang Leren)	GW
Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	Werkgelegenheid / participatiewet (NEF)	RK
	Sociale zaken / inkomensondersteuning	RK
	Economie / inkoop	RK
	Recreatie en toerisme	RK
Wenjen en Omjouwing	Bouwvergunningen/bouwplannen/leges	GW
	Wonen / bouwen	GW
	Gebouwen / monumenten	GW
	Milieu - Duurzaamheid/fossielvrije energie - Klimaatadaptatie - Circulaire Economie en Biodiversiteit - Fairtrade - Afval - NME (Klyster) - Fumo	GW
Iepenbiere romte	Infra / nieuwe aanleg en reconstructies (water)wegen, fiets- en wandelpaden en plantsoenen (speeltuinen)	KW
	Landschap en Landbouw	KW
	Beheer en onderhoud water, wegen, groen en riolering	KW
	Verkeer, vervoer en mobiliteit (mobiliteitscentrale)	KW
	Straatverlichting	KW
	Omgevingswet	KW

PH : Portefeuillehouder

KA = Burgemeester Klaas Agricola

KW = Wethouder Kees Wielstra

RK = Wethouder Rommy Kempenaar

GW = Wethouder Gerben Wiersma